

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-148 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 07-73/893-337
Karar Tarihi : 19.9.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Pelin ERDOĞAN, Aytül TOKATLI,
Hüseyin COŞGUN

C. ŞİKAYET EDEN : Re'sen

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:

- Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma
Derneği
Otpazarı Camii Karşısı No: 14 Kat: 1 03100
Afyonkarahisar

E. DOSYA KONUSU: Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular
Yardımlaşma Derneği'nin altın alışı ve satış fiyatını belirlemek suretiyle
4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde
yurt genelinde çeşitli illerde dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş
kuyumcu esnafının fiyat tespitinde buldukları beyanlarına yer verildiği tespit
edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ

İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde yurt genelinde çeşitli illerde
dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş kuyumcu esnafının fiyat tespitinde
buldukları beyanlarına yer verildiğinin tespit edilmesi üzerine, 24.11.2006
tarih ve 2006-3-148/İİ-06-AÇ sayılı İlk İnceleme Raporu hazırlanmıştır.

Söz konusu İlk İnceleme Raporu'nun görüşülmesi sonucunda alınan
30.11.2006 tarih ve 06-86/1115-M sayılı Kurul Kararı ile; konuya ilişkin olarak
4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal
edilip edilmediğinin tespiti için, Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular
Yardımlaşma Derneği (Dernek) hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi
gereğince soruşturma yapılmasına karar verilmiştir.

7.12.2006 tarihinde, Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa
soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı

savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ilk yazılı savunması süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

Soruşturma sonucunda hazırlanan 29.5.2007 tarih ve SR/07-11sayılı Soruşturma Raporu Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili tarafa tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraftan 30 gün içinde yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ikinci yazılı savunması yasal süresi içinde Kurum'a intikal etmiştir.

Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 6.7.2007 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, 10.7.2007 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve tarafa tebliğ edilmiştir. Tarafın ek görüşe karşı üçüncü yazılı savunması yasal süresi içinde sunmuştur.

Rekabet Kurulu'nun 21.8.2007 tarih ve 07-65 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 19.9.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyesi, Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa gönderilmiştir.

Dernek, 19.9.2007 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısına katılmamıştır.

Rekabet Kurulu 19.9.2007 tarihinde 07-73/893-337 sayılı nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

1- Dernek'in altın alış ve satış fiyatlarını pazar dışında belirleme eyleminin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan eylemlerden "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) bendi ile uyum gösterdiği sabit görülerek, Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği;

2- Ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşullar sağlanmadığından mevcut haliyle bu uygulamaya muafiyet verilmesinin mümkün olmadığı;

3- Ancak Yardımlaşma Dernek tarafından açıklanan fiyatların tavsiye veya maksimum niteliğinde olması halinde, Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlayabileceğinden muafiyetten yararlanılabileceği;

4- Dernek'in 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası gereğince para cezası ile cezalandırılmaları gerektiği;

5- Rekabet Kurulu tarafından 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ceza verilmesine karar verilmesi halinde, ihlalin 2006'da da sürdüğüne dair belgelerin varlığı dolayısıyla 2005 yılı cirosunun esas alınabileceği

ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Soruşturmaya taraf olan Dernek üyelerinin kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterdikleri dikkate alınarak ilgili ürün pazarı, “kuyumculuk pazarı” olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması, ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

Soruşturmaya taraf olan Dernek üyesi kuyumcular satışa sundukları altını genellikle Afyonkarahisar dışından temin etmelerine rağmen, bu ürünleri Afyonkarahisar'daki müşterilere satmaktadırlar. Bu nedenle, “Afyonkarahisar ili” ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

I.2. Haklarında Soruşturma Yürütülen Taraf

I.2.1. Afyonkarahisar Sarraflar Ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği (Dernek)

7.3.1984 tarihinde yedi kurucu üye tarafından kurulan Dernek'in amacı üyeler arasında dayanışmayı sağlamak, mesleki ilgi ve görgüyü geliştirmek, kalite, ayar ve tartı kontrolleri yapmak, mevzuata uygun olarak piyasa hareketlerini takip edip üyelerine duyurmak olarak belirlenmiştir. 21.1.2007 tarihinde Dernek tüzüğünde değişikliğe gidilerek Dernek isminde yer alan “Afyon” kelimesi “ Afyonkarahisar” olarak düzeltilmiştir.

Dernek'in Aralık 2006 itibariyle aktif üye sayısı 125 olup, 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs birliği niteliğindedir.

I.3. Yapılan Tespit ve Deliller

İlk inceleme, tarafın yazılı savunmaları ve soruşturma sürecinde 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri uyarınca yapılan yerinde incelemeler ve ilgililerden bilgi isteme sonucunda elde edilen altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

1. İstanbul Kuyumcular Odası'nın (İKO) elektronik ağ adresinde de yer alan yayını olan İKO Bülteni'nin 2006 yılında yayımlanan ilk sayısında (Yıl :3, Sayı: 43) İKO Yönetim Kurulu'nun kuyumcu esnafının hem İstanbul'un tüm ilçelerinde hem de bütün yurt sathında tek bir çatı altında örgütlenmesi için çalışmalar yürüttüğü ifade olunmuştur. Anılan yayında, Afyon'da kuyumcu esnafının birlik içinde hareket etmesini sağlamak üzere 1984 yılında Dernek faaliyete başlamıştır. Dernek'le birlikte fiyat birliğinin de sağlandığı, bu

birlikteliğin hem kuyumcunun kazancını yükselttiği, hem de tüketiciler gözünde kuyumcuları güvenilir hale getirdiği belirtilmiştir. Eski Dernek Başkanı H. T., 10 yıl içinde fiyatlarda liste birliğini sağladıklarını, müşteri ve esnafı da düşünerek orta bir yol bulduklarını ifade etmiştir. Konuya ilişkin olarak kuyumcu C. K. ise, Afyon'da fiyat rekabeti olmadığını, her gün saat 11:00 ve 14:00'te fiyatların belirlenerek liste fiyatlarına uyulup uyulmadığının denetlendiğini ve esnaf dayanışması için çeşitli toplantılar yapıldığını belirtmiştir.

2. 7.3.1984 tarihli Dernek Tüzüğü'nün "Derneğin Gayesi" başlıklı ikinci maddesinde kanun ve nizamlara uygun olarak piyasa hareketlerini takip edip üyelerine duyurmak ve bilgi vermek, onları gelişmelerden haberdar etmek, her türlü altın vesair mal ve ziynet eşyalarının kalite, ayar ve tartı kontrollerini imkan nispetinde zaman zaman yapmak, tavsiyelerde bulunmak Dernek amaçları arasında sıralanmıştır. Tüzüğün 5. maddesinin "Çıkış" başlıklı b) fıkrasında ise Derneğin gayesine aykırı söz, hal ve hareketlerin varlığı halinde bu davranışta bulunan üyelerin yönetim kurulu kararı ile üyelikten çıkarılacağı ifade edilmektedir.

Soruşturma bildiriminden sonra, Dernek Tüzüğü'nde 26.1.2007 tarihinde değişikliğe gidilmiştir. Yeni Tüzük'ün "*Çalışma Koşulları ve Faaliyetleri*" başlıklı altında 4. maddesinde piyasa hareketlerini takip ederek Dernek üyelerini bilgilendirmek, her türlü altın mal ve ziynet eşyalarını kalite ayar ve tartı kontrollerini imkan nispetinde zaman zaman yapmak Dernek faaliyetleri arasında sayılmıştır. "Üyelikten Çıkarılma" 5. maddede ise Dernek organlarınca verilen kararlara uymayan üyelerin Dernek üyeliğinden yönetim kurulu kararı ile çıkarılabileceği belirtilmektedir.

3. Dernek'in 1997-1998 yıllarına ait faaliyet raporu, 24.1.1999 tarihli 8. olağan genel kurul toplantısında görüşülmüştür. Raporda yönetim kurulu ve fiyat tertip komitesi tarafından yakından izlenen günlük altın fiyatları ve işçilik fiyatlarının listeler halinde en seri şekilde üyelere ulaştırıldığı ve bu yolla fiyat değişikliklerinden hiçbir üyenin zarar görmemesinin sağlandığı ifade edilmektedir. Ayrıca üyeler arasında doğabilecek haksız rekabetin önlenmesi için olağanüstü bir çaba gösterildiğine de değinilmektedir.

4. 9.3.1999 tarihli işçilik fiyat listesinde belirli başlıklar altında toplanmış ürünlerin adet veya gram bazında işçilik fiyatları düzenlenmiştir. Listenin sonunda yer alan nota göre listede belirtilen fiyatlar alt sınırı teşkil etmekte olup, belirlenen fiyatın altında satış yapan üyelere ceza uygulanacaktır. Ayrıca hurda altın satımı ve alışverişlerde promosyon verilmesi yasaktır.

5. Dernek'in 1999-2000 yıllarına ait faaliyet raporu, 14.1.2001 tarihli 9. olağan genel kurul toplantısında görüşülmüştür. Raporda dile getirildiği üzere yönetim kurulu tarafından fiyat hareketleri yakından takip edilmiş, gerek görülen işçilik ve fiyat listeleri üyelere zamanında ulaştırılmıştır.

6. 14.3.2001 tarihli "Afyon Sarraflar ve Kuyumcular Derneği İşçilik Listesi" başlıklı belgede bilezikler, takımlar ve bileklikler, yüzük ve küpeler, alyanslar, zincirler ve 14 A bölüm başlıkları altında toplanan ürünlerin gram veya adet bazında işçilik fiyatlarına yer verilmiştir. Listenin alt kısmındaki not bölümünde

listedeki fiyatların alt sınırı belirttiği, hurda altın satımının ve alışverişlerde promosyon verilmesinin yasak olduğu belirtilmiş ve markalı mallar olarak Atasay, Asgold, Arpaş, Atanaz, Diva, Favori, Altınbaş sayılmıştır.

7. 15.3.2001 tarihli fiyat listesinde bilezik, ziynetler, 18 ayar ve 14 ayar ürünlerin alış ve satış fiyatları ve KDV miktarı düzenlenmiştir. Listenin altına el yazısı ile “*Sabah Geçerli*” notu düşülmüştür.

8. 14.5.2001 tarihli “Afyon Sarraflar ve Kuyumcular Derneği İşçilik Listesi” başlıklı belge ile işçilik fiyatları yeniden ayarlanmıştır. Söz konusu belgenin içeriği 14.3.2001 tarihli liste ile aynı olup belgede üyelerin dikkatine sunulan bir başka nota da yer verilmiştir. Söz konusu notta firmaların işçiliklerde yapmış oldukları yeni düzenlemelerden dolayı işçilik listesinin yeniden belirlendiği üyelere bildirilmektedir.

9. 7.7.2001 ve 5.9.2002 tarihli “Afyon Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği” başlıklı belgelerde, “tasma kolye yazım”, “künye yazım” gibi 27 kalem işlemin fiyatlarına yer verilmektedir. Tarihin hemen alt bölümünde “bir yıl geçerli” ibaresine yer verilen belgenin alt kısmında, Başkan A. B., üyeler C. M., F. Y., C. M., H. Ö., M. Y., H. M.’nin imzaları bulunmaktadır.

10. 10.7.2001 tarihli belgede Dernek’in aylık genel görüşme toplantısının 13.7.2001 tarihinde yapılacağı belirtilmiş, diğerlerinin yanı sıra, “*küsurların aşağı çekilmesi*” ve “*fiyat listeleri konusu*” gündem maddeleri arasında sayılmıştır.

11. 20.12.2002 tarihli fiyat listesinde bilezik, ziynetler, 18 ayar ve 14 ayar ürünlerin alış ve satış fiyatları ve KDV miktarı düzenlenmiştir. Listenin altına el yazısı ile “*Saat 14:30 geçerli*” notu düşülmüştür.

12. 7.4.2003 tarihli “Afyon Sarraflar ve Kuyumcular Derneği Tamirat Fiyat Listesi” Başkan H. T. ve üyeler tarafından imzalanmış olup, listede birtakım tamir işlemlerinin fiyatları belirlenmiş ve listenin 7.4.2004’e kadar geçerli olacağı ifade edilmiştir.

13. 23.5.2003 tarihli “Afyon Sarraflar ve Kuyumcular Derneği İşçilik Listesi” başlıklı belgede 17 adet ürünün has/gr ve has/ad karşılığı işçilik fiyatlarına yer verilmiştir. Belgenin alt kısmında ise markalı ürünler olarak Atasay, Asgold, Arpaş, Favori, Altınbaş sayılmaktadır.

14. 23.5.2003 tarihli “Afyon Sarraflar ve Kuyumcular Derneği İşçilik Listesi” başlıklı belgede 30.5.2003 tarihinde listenin alt kısmına Atasay, Asgold ürünlerinin markalı ürün grubunda kalıp kalmaması ile ilgili bir anket tertip edilerek üyelere dağıtılmıştır. Anket formlarının aynı gün saat 15:00’te toplanacağı bilgisine yer verilmiştir.

15. Dernek’in 2003-2004 yıllarına ait faaliyet raporu, 9.1.2005 tarihli 11. olağan genel kurul toplantısında görüşülmüştür. Raporda yönetim kurulunun görevde bulunduğu süre içerisinde en önem verdiği hususun Dernek’e kayıtlı üyeler arasında birlik, beraberlik ve kaynaşmayı sağlamak olduğu, üyelerin

desteği ile bunun en yüksek seviyede sağlandığı ifade edilmektedir. Ayrıca yönetim kurulu tarafından fiyat hareketlerinin çok yakından takip edildiği, üyelere fiyat ve işçilik listelerinin en kısa sürede ulaştırıldığı da dile getirilmektedir.

16. 12.10.2004 tarihli fiyat listesinde bilezik, ziynetler, 18 ayar ve 14 ayar ürünlerin alış ve satış fiyatları ve KDV miktarı düzenlenmiştir. Listenin altına el yazısı ile *“Saat 12:30 Geçerli”* notu düşülmüştür.

17. 6 adet tarihsiz örnek işçilik listelerinin üst kısımlarında sırasıyla, B. Sarrafiye, U., A. S., R., H. ve . ibarelerine yer verilmiştir. Söz konusu listelerde bilezikler, takımlar ve bileklikler, yüzük ve küpeler, alyanslar, zincirler ve 14 A bölüm başlıkları altında toplanan ürünlerin gram veya adet bazında işçilik fiyatlarına yer verilmiştir. Listenin alt kısmındaki not bölümünde listedeki fiyatların alt sınırı belirttiği, hurda altın satımının ve alışverişlerde promosyon verilmesinin yasak olduğu belirtilmiş ve markalı mallar olarak Atasay, Asgold, Arpaş, Atanaz, Diva, Favori, Altınbaş sayılmıştır. Not kısmının hemen altında *“listeyi onaylıyorum”* ve *“değişiklik yapılmasını istiyorum”* şeklinde iki ifadeye yer verilmiş olup seçeneklerden biri ilgili kişi tarafından imzalanmıştır. Uğur isimli kişi tarafından imzalanan listeye bu kişi tarafından el yazısı ile düşülen notta Altınbaş markalı ürünlerin işçiliklerinin diğer markalı ürünlere oranla çok düşük olduğu bu sebeple markalı mallardan çıkarılması gerektiği söylenmektedir. A. S.’nin imzası bulunan listede ise bu kişinin el yazısı ile yazdığı not şu şekildedir: *“3. maddeyi hiç kimse neden uygulamıyor. Promosyon veriliyor.”* (Bahsedilen 3. madde listenin alt kısmında yer alan ve alışverişlerde promosyon verilmesinin yasak olduğunu söyleyen maddedir.).

18. Tarihsiz bir yönetim kurulu duyurusunda, yönetim kurulunun küsuratlı çıkan hesaplar üzerinde çalıştığı belirtilmiş ve 50 milyonluk dilimler halinde artan hesap miktarları için aşağıya çekilecek tutarlara yer verilmiştir. 5 adet örneğe yer verilen duyuruda bir ürünün liste fiyatı, limit fiyatı ve olabilecek fiyatı bulunmaktadır.

19. *“Küsurat Tamamlama Oranları”* başlıklı tarihsiz bir belgede, belirtilen hesap aralıklarında ne kadar küsuratın atılabileceği düzenlenmiştir. Listenin alt bölümünde bu oranların alışta tamamlama satışta küsurat atma oranları olduğu ifade edilmiştir. Aynı başlığı taşıyan bir başka belgede ise yine belirlenen hesap miktarlarına denk düşün atılabilecek küsurat miktarı yer almaktadır.

20. 11.12.2006 tarihinde eski Dernek Başkanı H. T. ile yapılan görüşmede, kuyumcularda bulunan fiyat listesinin nasıl olduğu sorulmuş ve İKO bülteninde yer alan beyanların açıklanması istenmiştir.

Fiyat listelerine ilişkin açıklamada, özetle, altın borsasından alınan fiyatların üyelere aktarıldığı, bunların meskuk (damgası vurulmuş, para haline konulmuş) ziynete (eyrek, yarım, Ata ve Cumhuriyet altını) ilişkin fiyatlar olduğu, işçilikle ilgili herhangi bir unsur bulunmadığı ifade edilmiştir.

İKO Bülteni'nde yer alan beyana ilişkin açıklamada bültende birlik ve beraberlikten kastedilenin, üyelerin Dernek'in sosyal faaliyetlerine katılımları olduğu, üyeler arasında rekabeti sınırlama gibi bir amaç güdülmeyeceği belirtilmiştir.

Yeni Dernek Başkanı A. B., Raportörlerce kendisi ile yapılan görüşmede, Dernek'in Forex'ten öğrendiği fiyatları liste şeklinde üyelerine elden dağıttığını, bunun kuyumculara fikir verdiğini, ellerindeki likidite durumuna göre fiyatı düşürüp artırebildiklerini, liste fiyatlarının uygulanması konusunda Dernek'in herhangi bir zorlaması bulunmadığını beyan etmiştir. Ayrıca Dernek olarak İKO ile bazı iletişimler kurulduğunu, toplantılara gidildiğini ancak bu toplantılarda fiyata ilişkin konuşmaların varlığı hakkında bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir. A. B.'den 3.3.2007 tarihini ve "İAB'İN FİYAT BİLGİSİDİR" başlığını taşıyan bir belge alınmıştır. Bu belge çeşitli altın türlerini, bunların alış satış fiyatlarını ve KDV tutarlarını göstermektedir.

21. 6.3.2007 tarihinde Afyonkarahisar'da bazı kuyumcularla görüşülmüş, alış ve satış fiyatlarının nasıl belirlendiği sorulmuş ve Dernek'in fiyatlara müdahalesi söz konusu ise bunun etkilerinin belirtilmesi istenmiştir.

Üye M. C. D. beyanında, Dernek'in kendilerine bir liste gönderdiğini, fiyatlarını bu listeye göre belirlediklerini, esnafın genel olarak listeye uyduğunu ve Dernek'in gönderdiği işçilik fiyat listelerine de uyulduğunu ifade etmiştir. Mustafa D. müşteri güveni açısından liste fiyatı belirlenmesinin iyi olduğunu ancak listelerin sürekli müşterilere indirim yapılmasını ise engellediğini beyan etmiştir.

Ü. D. beyanında, dernek görevlisinin kendilerine bir liste getirdiğini, televizyon verilerinin güncel olmayabildiğini, bu listeye göre hareket ettiklerini, Dernek işçilik listesinin amacının aşırı karı önleyip, fiyatların birbirine yakın olmasını sağlamak olduğunu, Dernek'in fiyatlara doğrudan müdahale etmediğini, fakat müşterinin menfaati için kendilerinin yayımlanan listeye ellerinden geldiğince uyduklarını ve fiyatlardaki aşırı dengesizliğin aleyhlerine olacağını ifade etmiştir.

H. Ç. beyanında, Dernek'in esnafın zarar etmemesi için fiyat tavsiye ettiğini, fiyatların dalgalandığı dönemlerde maliyetine satış yapılmaması ve esnafın zarar etmemesi için cüzi bir kar payını sabitleme kararı alındığını, küçük esnafı korumak için belli bir fiyatın altından satış yapılmamasını tavsiye ettiğini ve yaklaşık 5-6 yıldır buna uyulmaya çalışıldığını dile getirmiştir. Dernek'in esnafın arası alım gücünden kaynaklanan dengesizliği giderebilmek için işçilik listesi hazırladığını ve esnafın faydası için bunu tavsiye ettiğini ayrıca kusura tamamlama oranlarının çok farklı fiyat çıkmaması için tavsiye amaçlı olduğunu fakat Dernek'in fiyatlara herhangi bir müdahalesi olmadığını da ifade etmiştir.

H. H. beyanında, fiyatları borsa ve internet kanalıyla izlediğini, Dernek'in gönderdiği bir liste bulunduğunu, işçilik fiyatlarını bayisi oldukları firmayla belirlediklerini, Dernek'in fiyatlara müdahalesinin mümkün olmadığını, listenin yeni dükkan açan ve bilgisayarlı olmayan esnafa fayda sağlayacağını, listeye

uyulmamasının yaptırımını olmadığını, müşterilerin ikna olması ve inandırıcılık açısından ise listelerin faydalı olduğunu ifade etmiştir.

N. G. beyanında, aynen uygulamamakla birlikte İstanbul Altın Borsası'nın has altın fiyatı ile ilgili gelen liste fiyatlarını izlediğini, beş sene öncesinde liste fiyatlarına uymayanlara Dernek tarafından müdahale edildiğini, fiyat birliği olmasının istendiğini, fiyat birliğinin müşteriye rahatlık sağladığını ve listeye uyulmaması durumunda herhangi bir ceza uygulanmadığını ifade etmiştir.

R. Ö. beyanında, Dernek'in borsadan aldığı fiyatları liste halinde dağıttığını, bunlara uymanın zorunlu olmadığını, 1998-2000 yılları arasında Dernek liste fiyatlarına uyma konusunda müdahale olduğunu, 2000 yılından sonra fiyatların serbest bırakıldığını, iki hafta önceki genel kurul toplantısında herkesin fiyatlar konusunda serbest olmasına yönelik bir karar alındığını ifade etmiştir.

C. K. İKO bülteninde yer alan beyanlarının yanlış kaleme alındığını, kendisinin fiyatın listeye belirlendiğini kastetmediğini, sadece günde iki kez liste dağıtıldığını anlatmak istediğini, bu yanlış aktarım hususunun tekzip edildiğini ifade etmiştir.

Görüşülen kuyumcuların bazıları beyanlarında, fiyatları televizyon ve internetten izlediklerini, Dernek'in dağıttığı fiyatların borsa fiyatları olduğunu, liste fiyattan satış yapılması konusunda bir baskı bulunmadığını ve listenin piyasanın takip edilemediği dönemlerde faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşülen diğer kuyumcular ise Dernek'in fiyatlara bir müdahalesi bulunmadığını, sadece günde iki kere borsa fiyatlarının yer aldığı listeleri dağıttığını, Dernek'in bildirdiği has altın fiyatı üzerinden hesap yaptıklarını, Dernek'in gönderdiği fiyatların aynen uygulanmadığını, müşteri ile olan ilişkiye göre fiyatların farklılaştığını, listelerin bilgilendirme amaçlı olduğunu, işçilik listesinin artık gönderilmediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca A. U. B.'den alt bölümünde "26.02.2007 saat 14:00" ibaresi olan ve 24 ayar, euro, dolar, ons fiyatlarına yer verilen bir liste alınmıştır.

I.4. Savunmalar ve Değerlendirilmesi

Tarafın ilk inceleme ve soruşturmada yer alan altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin tüm savunmaları incelenerek aşağıda değerlendirilmiştir. Savunmada;

- Dernek'in amacının, üyeler arasında yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak olduğu, Dernek üyeliğinin ihtiyari olması nedeniyle üye olmayan kişilerin de Afyon'da kuyumculuk faaliyetinde bulunduğu,
- İKO Bülteninde yer alan beyanların gerçekleri yansıtmadığı, Dernek'in kurulduğu günden bu yana 22 yıldır fiyat birliği sağladığı ifadesinin fiziken ve hukuken mümkün olmadığı, aynı biçimde 3 yıldır Dernek Başkanlığı yapan H. T.'nin "10 yıldır liste birliğini sürdürüyorum" ifadesinin de olanaksız olduğu,

- İKO Bülteninde bahsedilen birlik ve beraberlikten kastın mesleki dayanışma, eğitim ve sosyal etkinliklerden ibaret olduğu,
- İKO Bülteninde adı geçen listenin ise, Borsa fiyatları ve Darphane tarafından üretilen malların fiyatlarını içerdiği, üyeleri bilgilendirme amacı taşıdığı, listenin bağlayıcı olmadığı,
- 2001-2003 yıllarında imalatçı ve toptancıların pazarladıkları ürünlerde yüksek ve farklı fiyatlar uygulamaları nedeniyle üyelerle uygulanmasını istedikleri fiyatlar konusunda anketler düzenlendiği, araştırmalar sonucunda firmaların uyguladıkları en düşük işçilik fiyatlarının üyelerle bildirildiği, bunun sonucunda hazırlanan Dernek işçilik listesinin üyeleri bilgilendirmeyi amaçladığı, işçilik fiyat listesindeki "fiyatlar alt sınırı belirtir" ibaresinin piyasada karşılaşılan en düşük işçilik fiyatlarını temsil ettiği,
- Son yıllarda firmaların satış politikalarını değiştirmeleri sonucu ihtilaflar doğmadığı için işçilik listelerine ihtiyaç duyulmadığı,
- İşçilik listesindeki "hurda altın satışı yasaktır" ibaresinin, bazı üyelerin müşterilere ikinci el mamulleri yeniymiş gibi satmaları ya da kullanılmış malları kontrol etmeden tekrar satmaları sonucunda tüketicilerin mağdur olmasından kaynaklandığı, tüketicileri korumak adına üyelerle hurda altın satmamalarının tavsiye edildiği, bunun herhangi bir zorlayıcı yaptırım taşımadığı,
- İşçilik listesinde promosyonların yasaklanmasının amacının bazı üyelerin unvanlarını taşıyan reklam amaçlı çantalar dağıtması sonucunda müşterilerin kapkaç olaylarına maruz kalmaları nedeniyle güvenliği sağlamak olduğu, üyelerin de aynı görüşü paylaşması neticesinde Dernek yönetiminin tavsiye kararı alındığı,
- Tamir fiyat listesinin, tamirci esnafın üyelerle farklı fiyatlar uygulamasından rahatsızlık duyulması sonucunda üyelerin talebi üzerine hazırlandığı, tamircilerden fiyatları istenerek Dernek tarafından liste hazırlandığı ve üyelerle duyurulduğu, en son 2003 yılında hazırlanan tamir fiyat listesinin bilgilendirmeyi amaçladığı, 2001 yılındaki toplantı gündeminde yer alan fiyat listesinin görüşülmesinin ise tamir fiyat listesiyle ilgili olduğu,
- Kusura oranlarını içeren tablonun, esnafın mali belge düzenlemesinde yardımcı olması amacıyla düzenlenen bir eğitim semineri için hazırlandığı,
- Soruşturma döneminde görüşülen üyelerin tamamının Dernek tarafından gönderilen listelerin bilgilendirme amaçlı olduğunu, fiyatlara bir müdahale yapılmadığını, liste fiyatlarına uyulmaması durumunda herhangi bir zorlama ya da yaptırım uygulanmadığını beyan ettikleri, nitekim Dernek Tüzüğü'nde de mevzuata uygun olarak piyasa hareketlerini takip edip üyelerle duyurmak amacına yer verildiği,

- Küsurat tamamlama oranlarının tartişmaya değmeyecek kadar düşük rakamlar olduğu, bu listelerin mesleğe yeni başlayan üyelere y n göstermek amacıyla hazırlandığı ve zorlayıcı olmadığı,
- Dernek'in eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'a aykırı olabileceği görüşleri  zerine Dernek tarafından tamamlama oranlarının üyelere dağıtılması uygulamasına ve işçilik fiyat listelerinin dağıtılmasına son verilerek, altın fiyat listelerine bilgi amaçlı olduğu ve uyulmasının zorunlu olmadığı ibarelerinin eklendiği,
- Türkiye'de faaliyet gösteren birçok meslek kuruluşu ve odalarının kendi  yeleri için asgari ücret ve fiyat listeleri yayımladıkları, bu nedenle teamül haline geldiği

iddia edilmiştir.

Dernek savunmasında, üyelere bildirilen fiyatların bilgilendirme amacı taşıdığını ve bağlayıcı olmadığını iddia etmektedir. Ancak, yukarıda yer verilen belgeler bir bütün olarak ele alındığında durumun böyle olmadığı görülmektedir. Dernek,  yelerin uygulayacağı işçilik fiyatlarının alt limitini belirlemektedir. Savunmada, işçilik fiyat listesindeki "fiyatlar alt sınırı belirtir" ibaresinin piyasada karşılaşılan en düşük işçilik fiyatlarını temsil ettiği iddia edilmektedir. Ancak bu iddia gerçekleri yansıtmamaktadır. Zira, fiyat listelerindeki ibare aynen "Yukarıdaki fiyatlar alt sınırı belirtir. Bu fiyatın altında yapılan satışlar ceza gerektirir" şeklindedir. Yapılan incelemelerde Dernek'in üyelerinin altın alış/satış fiyatlarını sistematik bir şekilde belirleme çabası içerisinde olduğu tespit edilmiştir. şöyle ki Dernek,  yelerinin altın satışlarında ne kadar küsuratın atılacağını, alışlarında ise ne kadar küsuratın tamamlanacağını ayrıntılı olarak belirlemiştir. Küsurat oranlarını içeren tablonun, esnafın mali belge düzenlemesinde yardımcı olması amacıyla düzenlenen bir eğitim semineri için hazırlandığı şeklindeki savunma gerçekçi ve inandırıcı bulunmamıştır. Kaldı ki, amacı ne olursa olsun bu uygulamanın altın satışlarında asgari düzeyi, altın alışlarında ise azami düzeyi belirlediği açıktır. Bu erevede, Dernek'in altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) bendi kapsamına girdiği tespit edilmiştir.

Soruşturma döneminde Raportörlerce görüşülen kuyumcuların beyanlarında soruşturma öncesi duruma ilişkin değerlendirmelerde buldukları açık değildir. Soruşturma döneminde elde edilen belgeler bir bütün olarak ele alındığında durumun görüşülen kuyumcuların beyanlarına ilişkin getirilen savunmada belirtildiği gibi olmadığı görülmektedir. Öncelikle, Dernek,  yelerin uygulayacağı işçilik fiyatlarının alt limitini belirlemektedir. Fiyat listelerinde "Yukarıdaki fiyatlar alt sınırı belirtir. Bu fiyatın altında yapılan satışlar ceza gerektirir" ibaresi bulunmaktadır. Yapılan incelemelerde Dernek'in üyelerinin altın alış/satış fiyatlarını sistematik bir şekilde belirleme çabası içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Öyle ki Dernek,  yelerinin altın satışlarında ne kadar

küsuratın atılacağını, alışlarında ise ne kadar küsuratın tamamlanacağını ayrıntılı olarak belirlemiştir.

Küsurat tamamlama oranlarının ihmal edilebilir miktarda olduğu savunması kabul edilemez. Ayrıca, amacı ne olursa olsun bu uygulamanın altın satışlarında asgari düzeyi, altın alışlarında ise azami düzeyi belirlediği açıktır. Soruşturma döneminde ihlallere son verilmiş olması hafifletici unsur olarak cezanın takdirinde göz önünde bulundurulmuştur.

Türkiye’de faaliyet gösteren birçok meslek kuruluşu ve odalarının asgari ücret ve fiyat listesi yayımladığı iddiası gerçeği yansıtsa bile, uygulamanın teamüle dönüşmüş olması rekabet ihlalinin varlığını ortadan kaldırmamaktadır.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1. Altın Alış ve Satış Fiyatının Belirlenmesi

4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi uyarınca, “belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları” hukuka aykırıdır. Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, Dernek’in üyelerinin altın alış/satış fiyatlarını sistematik bir şekilde belirleme çabası içerisinde olduğu tespit edilmiştir.

Bu noktada, teşebbüs birliği tarafından fiyat belirlenmesinin en ağır rekabet ihlallerinden biri olduğu belirtilmelidir.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, Dernek’in altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (a) bendi kapsamına girdiği tespit edilmiştir.

4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının muafiyet için Kurul’a bildirilme yükümlülüğü 5388 sayılı Kanun ile ortadan kaldırılmıştır. Dolayısıyla, Kanun’un 4. maddesi kapsamında ihlal içeren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlara Kurul’un re’sen muafiyet değerlendirmesi yapabilmesi mümkün olmuştur. Bu çerçevede, Dernek’in altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin muafiyet alıp alamayacağı değerlendirilmiştir.

J.2. Muafiyet Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamındaki anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar, Kanun’un 5. maddesindeki koşulların varlığı halinde yasaklayıcı 4. maddenin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir. Bu noktada vurgulanması gereken, muafiyet verilebilmesi için 5. maddedeki dört koşulun tamamının sağlanması gerektiğidir. Bu koşullardan herhangi birinin sağlanmaması durumunda, diğer koşullar sağlansa dahi muafiyet verilemez. Kanun’un 5. maddesinde muafiyet koşulları şu şekilde sayılmıştır:

*“ (a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
(b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
(c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
(d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan daha fazla sınırlanmaması.”*

Dernek'in altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin, muafiyet için aranan koşullardan olumlu koşul olarak adlandırılan ilk iki koşulu sağlamadığı çok açıktır. Dernek tarafından belirlenen altın alış ve satış fiyatlarının uygulanması zorunlu fiyatlar olması nedeniyle, bu uygulamanın getireceği ekonomik gelişme veya iyileşmeden bahsetmek mümkün değildir. Altın alış ve satış fiyatlarının sabit fiyat olarak belirlenmesi sadece Dernek üyelerine fayda getirmektedir. Bu uygulama neticesinde, düşük fiyatla altın alma veya yüksek fiyatla altın satma imkanları sınırlanan tüketiciler doğrudan zarar görmektedirler. Altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi ve tüm kuyumcuların belirlenen fiyatları uygulaması, hatta alınan kararlara uyulmasını sağlamak için çeşitli yaptırımların uygulanması sonucunda, ilgili pazarda rekabet tamamen ortadan kalkmakta ve bu rekabet ihlali zorunlu olandan fazla bir kısıtlama getirmektedir. Dolayısıyla, iki olumsuz koşul açısından da muafiyet verilmesi mümkün değildir.

Dernek'in altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamına girdiği, ayrıca Kanun'un 5. maddesindeki koşulların sağlanamaması nedeniyle bu ihlal bakımından muafiyetin söz konusu olmasının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

Dernek tarafından belirlenen fiyatlar tüm üyelerin uyması zorunlu olan sabit fiyatlardır. Mevcut durum bu olmasına rağmen, tavsiye veya maksimum niteliğinde fiyat açıklamanın mevcut dosya bakımından muafiyet alınamayacağı da değerlendirilmiştir: Dernek tarafından açıklanan fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde olsa idi bu uygulama 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki muafiyetin koşullarını sağlayabilecekti. Zira, Dernek tarafından açıklanan tavsiye veya maksimum niteliğindeki fiyatlar üyelerin altın fiyatlarındaki dalgalanmaları takip etmelerini kolaylaştırırken, tüketicilerin de altın fiyatları konusunda bilinçlenmelerini sağlayacaktı. Tavsiye veya maksimum niteliğinde olmasından dolayı açıklanan fiyatlardan düşük fiyatlarla satış yapmalarının önünde bir engel bulunmayan kuyumcular arasında rekabet devam edebilecekti. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere, Dernek'in yıllardır belirlediği fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde değildir ve mevcut haliyle bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet alması mümkün değildir.

K. SONUÇ

30.11.2006 tarih ve 06-86/1115-M sayılı Kurul kararı uyarınca Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği hakkında yürütülen

soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği'nin altın alış ve satış fiyatlarını pazar dışında belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine,

2- 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşullar sağlanamadığından, bu ihlal bakımından mevcut haliyle muafiyet verilemeyeceğine, ancak Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği tarafından belirlenen fiyatların tavsiye veya maksimum niteliğinde olması halinde, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlayabileceğinden muafiyetten yararlanabileceğine,

3- Bu çerçevede, Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği'ne 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2005 yılı 29.101,00 YTL tutarındaki gayrisafi gelirinin takdiren %1'i oranında olmak üzere 291,01 YTL idari para cezası verilmesine, ancak verilecek para cezası asgari hadden aşağı olamayacağından, 2007/1 sayılı Tebliğ uyarınca, asgari ceza tutarı olan 6.864 YTL idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile

karar verilmiştir.

19.9.2007 Tarih ve 07-73/893-337 Sayılı Kurul Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

1) İlgili Kurul Kararı ile, Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği'nin, aslında, belli bir meslek grubunun dernek faaliyetleri kapsamındaki ortak karar ve eylemleri olarak nitelendirilebilecek bazı davranışları, ihlal gerekçesi olarak görülmüş ve Derneğe idari para cezası verilmiştir. Halbuki, altın alım ve satım fiyatının belirlenmesi, rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması ve mal arzının kontrol edilmesi gibi telâkki edilen ve rekabete aykırı olarak nitelenen söz konusu davranışlar, ilgili piyasanın, ilgili mesleğin ve ilgili meslek mensuplarının özellikleri göz önüne alındığında, böyle bir tanımlamadan ve ilgili piyasada rekabeti olumsuz yönde ve önemli ölçüde etkilemekten uzaktır.

2) Gerek Soruşturma açılması kararından önce, gerekse Soruşturma döneminde ilgili pazar gibi, geleneksel olarak varlığı ve farklı uygulamaları bilinen bir alanda, daha geniş çaplı ön inceleme veya araştırmalar yapılabilseydi, olan bitenler, rekabeti önemli ölçüde etkileyen karar veya eylemler şeklinde nitelendirilmeyebilecekti. Başlangıçta, öncelikle, var ise, rekabete aykırı uygulamalar tespit edilip, ilgili dernek yönetiminin ve esnaf kesiminin, nasıl davranacakları belirlenebilir, sonra da 4054 Sayılı Kanun'un 9.3. maddesine göre müeyyide destekli bir tebligat yapılabilirdi.

3) Söz konusu Dernek veya Oda yönetimlerinin, işçilik ücretleri, ata lira, çeyrek gibi altınlara ait günlük azami satış fiyatlarını belirlemek, yaz nöbeti tutmak ve esnafın alınan ortak kararlara uygun hareket etmelerini temin gibi mevcut uygulamalarının, genel olarak ve özellikle de sektöre özgü sebeplerle, hem meslek mensubu esnaflar, hem tüketiciler hem de mesleki oda veya dernek teşkilini zorunlu kılan "kamu iradesi" tarafından kamu yararı gerekçesiyle, öteden beri, alenen ve zımnen meşru görülmesi bilinen bir husustur. Bu sebeple, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Teşekkülü olarak kabul edilen Esnaf ve Sanatkarlar Odalarına benzer fonksiyonları olan Kuyumcu ve Sarraflar Derneklerinin (ki, Oda kurmak için yeterli sayıda esnafın bulunmadığı hallerde tercih edilen organizasyon modeli olmaktadır) bulunduğu ilgili pazarlardaki benzer uygulamaların eskiden beri var olması ve ülkenin hemen her tarafında halen devam ediyor olması, bir bakıma bir karînedir ve bu tür uygulamalara muafiyet tanımak için yeterli bir gerekçedir.

4) Rekabet politikası önemlidir. Kurul, 4054 Sayılı Kanun çerçevesinde takdir hakkını kullanır ve karar verirken, ilgili pazar ve meslek mensupları gibi, geleneksel, kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklere sahip alanlarda, muafiyetin anlamı ve sınırları üzerinde dikkatle durmalıdır. Gerekirse, bu tür pazarlarda, şikayet veya "olay"ları grup veya bireysel muafiyet statüsünde ele alma yaklaşımını benimsemelidir.

5) Rekabet savunuculuğu görevinin gerekleri ve kaynak kullanımının etkinliği açısından bakıldığında, rekabete aykırı düşün yapı, işleyiş ve davranışları önlemenin soruşturma dışı çeşitli yöntemlerinin bulunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, ilgili sektördeki ve ilgili coğrafi pazarlardaki olumsuz etkileri ihmal edilebilir nitelikteki birtakım sınırlı, bireysel veya istisnai uygulamaları soruşturma açmadan çözmek mümkün iken, bu yola gitmeyip soruşturma açarak ve ihlalin varlığı şeklinde kararlar vererek çözmeye çalışmak, Rekabet Kurulu'nun etkinliği açısından bir gösterge olmayacak, bilakis, öncelik sıralamasına ve usûl ekonomisine aykırı düşecektir.

Afyonkarahisar Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma Derneği hakkında verilen Kurul Kararı'na, yukarıda sözü edilen gerekçeler ile katılma imkanı bulamadım.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi